

DRIVKRAFT NORGE

Veileder til anskaffelse av bærekraftig
biodrivstoff utenfor omsetningskravet

Energi i endring

Innhold

1. Formålet med veilederen
2. Hvorfor en egen veileder for anskaffelser av bærekraftig biodrivstoff utenfor omsetningskravet?
3. Sjekkliste for krav i anskaffelse av bærekraftig biodrivstoff utenfor omsetningskravet
4. Eksempel på kravspesifikasjon i anskaffelsen
5. Vedlegg

1. Formålet med veilederen

- Veilederen skal være et hjelpemiddel for hvordan gjennomføre gode offentlige og private anskaffelser av bærekraftig biodrivstoff utenfor omsetningskravet
- Veilederen viser hvilke krav som anskaffelsen bør sette til leverandør, slik at anskaffelsesprosessen blir best mulig for både anskaffer og leverandør

2. Hvorfor en egen veileder for anskaffelser av biodrivstoff utenfor omsetningskravet?

I dag har Norge fire ulike omsetningskrav som er rettet mot hvert sitt transportformål: veigående kjøretøy (personbiler og nyttetransport), ikke-veigående kjøretøy (anleggsmaskiner og landbruksmaskiner), sjøfart og luftfart.

Omsetningskravene pålegger omsettere å omsette en viss andel med biodrivstoff av det totale volumet med flytende drivstoff til de ulike transportformålene.

Omsetningskravene fører til at bærekraftig biodrivstoff erstatter bruk av fossilt drivstoff. Dette fører til klimagassreduksjon fra transportsektoren.

For å sikre ytterligere klimagassreduksjon i tillegg til det omsetningskravene bidrar med, så må det selges bærekraftig biodrivstoff utenfor omsetningskravene. Det vil si volum som overoppfyller omsetningskravene, ved at det kommer i tillegg til det som trengs for oppfyllelse av omsetningskravene.

Denne veilederen skal vise hvordan dette kan gjøres på en sikker måte.

- **Veilederen skal bidra til å sikre ytterligere klimaeffekt:** Veilederen skal hjelpe anskaffelser til å sikre at innkjøp av bærekraftig biodrivstoff fører til ytterligere klimaeffekt ved at anskaffet volum ikke inngår i oppfyllelse av omsetningskrav. Klimaeffekten av anskaffelsen vil da komme i tillegg til det selve omsetningskravet bidrar med.
- **Veilederen lister opp krav og kriterier:** Veilederen skal bidra til at anskaffer kjøper biodrivstoff med riktige bærekraftsegenskaper og at det sikrer god klimaeffekt.
- **Veilederen kommer i tillegg til DFØs anskaffelsesveileder av drivstoff,** siden DFØ utelukker å omtale hvordan biodrivstoff kan være et klimatiltak i offentlige anskaffelser også.

3. Sjekkliste for krav i anskaffelse av biodrivstoff utenfor omsetningskravet

1. Sett klare krav til biodrivstoffets egenskaper

- Leverandør må oppfylle og dokumentere
 - Krav om at biodrivstoffet er sertifisert mht. EUs bærekraftskriterier
 - Krav om dokumentasjon på biodrivstoffets klimanytte (livsløpsutslipp)
 - Krav om dokumentasjon av biodrivstoffets råstoff – avgjør om det er avansert biodrivstoff, dvs. uten avskogingsrisiko
 - Krav om at volumet ikke inngår i omsetningskravet

2. Krev å få revisorbekreftelse på riktig dokumentasjon

- Krev revisorbekreftelse av oppfyllelse av kravspesifikasjon om volum og egenskaper (råstoff, bærekraftsegenskaper og klimanytte)
- Krev bekreftelse på at anskaffet volum rapporteres utenfor omsetningskravet til Miljødirektoratet

4. Eksempel på kravspesifikasjon i anskaffelsen

Kravspesifikasjon til leverandør av bærekraftig biodrivstoff

§ - viser til Produktforskriften kapittel 3 - krav til biodrivstoff for å oppfylle omsetningskravene

Krav til leverandør av bærekraftig biodrivstoffet utenfor/ut over omsetningskravet	Biodiesel		Bioetanol
	HVO100	B100	ED 95
1. Volum i liter	10 000		
2. Sertifisert ihht. EUs bærekraftskriterier (jf. produktforskrift § 3-6 til § 3-9).	x		
3. Avansert / konvensjonelt biodrivstoff (Sertifisering av råstoff opprinnelse – Avansert bio: (jf. produktforskrift Kap. 3 vedlegg V)	x		
4. Min. X % Global klimanytte (livsløpsutslipp), (jf. produktforskrift kap. 3 vedlegg 1)	x		
5. Rapporter volum som omsatt utenfor omsetningskravet til Miljødirektoratet	x		
6. Verifisering av krav 1-5 ved fullført leveranse	x		

Biodrivstoffene skal tilfredsstillere de europeiske standardene for biodrivstoff

- EN 15940: Europeiske standard for HVO
- EN 14214: Europeiske standard for FAME

Vedlegg

5. Vedlegg

- Hvorfor anskaffe biodrivstoff utenfor omsetningskravet?
- Hva er biodrivstoff?
- Hvilke typer biodrivstoff kan anskaffes i ren form?
- Hva er forskjellen på avansert og konvensjonelt biodrivstoff?
- EUs bærekraftskriterier for biodrivstoff
- Hva er et omsetningskrav?
- Omsetningskrav til ulike formål i Norge

Hvorfor anskaffe biodrivstoff utenfor omsetningskravet?

Omsetningskrav er myndighetskrav som definerer en grense for hvor mye bærekraftig biodrivstoff en omsetter må selge i det norske markedet for å oppfylle kravet. Omsetningskravet sikrer da klimagassreduksjoner ved at biodrivstoff erstatter fossilt drivstoff.

Men, det er også mulig å omsette og anskaffe biodrivstoff som kommer i tillegg til det volumet som må til for å oppnå omsetningskravet. Det vil bidra til ytterligere reduksjon av klimagassutslipp i tillegg til det omsetningskravet bidrar med. Man får dermed mer biodrivstoff inn i det norske markedet enn det som må til for å oppfylle omsetningskravene.

Myndighetene har imidlertid ikke anledning til å stille krav om at biodrivstoff skal oppfylle EUs bærekraftskriterier hvis volumet omsettes i tillegg til det som kreves for å oppnå omsetningskravene. Dette fordi volumer utenfor kravene ikke inngår i et myndighetskrav. For å sikre best mulig biodrivstoff med høy klimanytte, også for volum utenfor omsetningskravene, har Drivkraft Norges medlemmer erklært at de kun kjøper inn bærekraftig biodrivstoff til omsetning i det norske markedet.

Hva er biodrivstoff?

- Biodrivstoff er et klimanøytralt flytende drivstoff som kan benyttes i kjøretøy og maskiner som bruker flytende drivstoffprodukter som bensin- og diesel. Biodrivstoff erstatter dermed bruken av fossilt flytende drivstoff.
- Biodrivstoff er klimanøytralt i og med at det lages av råstoffer som inngår i det naturlige kretsløpet. Fossilt drivstoff inngår ikke i det naturlige kretsløpet i og med at det lages av olje som er hentet opp fra under jordens overflate.
- Eksempler på råstoffer for biodrivstoff er rester og avfall fra skogbruk og husdyrhold, brukt fritureolje, sukkerrør, raps og maiskolber.
- I motsetning til fossilt drivstoff, så fører ikke bruken av biodrivstoff til ytterligere tilføring av klimagasser til atmosfæren. Derfor er biodrivstoff definert som et klimanøytralt drivstoff i det nasjonale klimaregnskapet, på lik linje som biogass, strøm og hydrogen.
- De norske klimaforpliktelsene beregnes ut ifra det nasjonale klimaregnskapet. Det betyr at biodrivstoff har like stor reduksjonsvirkning som strøm og biogass i de nasjonale klimaforpliktelsene, ved at de erstatter bruken av fossile drivstoffer.
- Den eneste måten å oppnå klimaforpliktelsene på er ved å redusere bruken av fossile energibærere.

Hvilke typer biodrivstoff kan anskaffes i ren form?

- Biodiesel
 - HVO100: 100 % HVO (Hydrogenisert Vegatabilsk Olje)
 - EN 15940 er den europeiske standarden for HVO
 - B100: 100 % FAME (Fatty Acid Methyl/fettsyremetyler)
 - EN 14214 er den europeiske standarden for FAME.
- Hovedforskjellen mellom disse er produksjonsmetoden. HVO har en mer avansert produksjonsmetode, noe som gjør at det kjemisk er mer lik fossil diesel enn det FAME er.
- HVO100 har gjennomgående bedre global klimanytte og kan benyttes i ren form i større andel av dieselmotorer enn tilfellet er for B100.
- Ikke alle motorer/maskiner kan bruke HVO100/B100. Dette må man sjekke med leverandør og/eller brukerhåndbok.
- Bioetanol
 - ED95: 95 % bioetanol og 5 % tilsetningsstoffer

Hva er forskjellen på avansert og konvensjonelt biodrivstoff?

- Avansert biodrivstoff er drivstoff laget av råstoffer som er rester og avfall, for eksempel fra næringsmiddelindustrien, landbruk eller skogbruk
 - Hvilke råstoff som kan brukes til produksjon av avansert biodrivstoff er nedfelt i produktforskriften
 - Avansert biodrivstoff har ingen avskogingsrisiko i og med at råstoffet er rester og avfall
 - HVO100, B100 og ED95 kan alle være avanserte biodrivstoffer – avhenger av råstoffet
- Konvensjonelt biodrivstoff er drivstoff laget av råstoffer som også kunne vært brukt til å produsere mat eller dyrefôr
 - Kan ha avskogingsrisiko, avhengig av hvor råstoffet er laget
 - EUs ILUC-direktiv definerer råstoffene soyaolje og palmeolje som de med høyest avskogingsrisiko.
 - Rapsolje har lav avskogingsrisiko
 - HVO100, B100 og ED95 kan alle være konvensjonelle biodrivstoffer – avhenger av råstoffet

EUs bærekraftskriterier for biodrivstoff

Biodrivstoff kan enten være bærekraftig eller ikke-bærekraftig. Bærekraftig biodrivstoff må oppfylle EUs bærekraftskriterier. Bærekraftskriteriene er fra EUs første fornybardirektiv (RED I), og er innlemmet i norsk regelverk i produktforskriftens kapittel 3.

Biodrivstoff som ikke oppfyller EUs bærekraftskriterier er definert som ikke-bærekraftig, og kan ikke benyttes til oppfyllelse av de ulike omsetningskravene som myndighetene har opprettet.

Drivkraft Norges medlemmer har erklært at de kun kjøper inn bærekraftig biodrivstoff til omsetning i det norske markedet. Dette for å sikre kundene best mulig biodrivstoff.

EUs bærekraftskriterier:

1) Krav om reduksjon av klimagassutslipp

- Det må dokumenteres at biodrivstoffet gjennom livsløpet reduserer de totale klimagassutslippene med minst 50 prosent, sammenliknet med utslippene fra fossil bensin og diesel.
- Nye produksjonsanlegg for biodrivstoff må oppfylle et krav om 60 prosent reduksjon av livsløpsutslippene av klimagasser.

2) Arealkrav

- Arealkravene sikrer at råstoffet til biodrivstoffet ikke er dyrket på arealer som har høy biodiversitet eller et høyt karboninnhold. Man må kunne dokumentere at råstoffene ikke er dyrket på områder ryddet etter 2008.
- Biodrivstoff som er produsert av avfall eller rester fra produksjonsprosesser trenger ikke oppfylle arealkriteriene, men må oppfylle kravet til reduksjon av klimagassutslipp.

Hva er et omsetningskrav?

Omsetningskrav definerer i dag hvor stor andel bærekraftig biodrivstoff minimum skal utgjøre av samlet volum med flytende drivstoff til et definert formål gjennom et kalenderår.

Norge har egne omsetningskrav for veitrafikken, for luftfart, for ikke-veigående maskiner og for sjøfart. Innretningen av disse varierer. Totalt volum med flytende drivstoff inkluderer all bensin, diesel og biodrivstoff som omsettes til det definerte formålet.

Eksempel: Omsetningskravet til veitrafikken for 2023 kan formuleres slik:

$$\frac{\text{Flytende bærekraftig biodrivstoff til veitrafikk}}{\text{Totalt volum flytende drivstoff til veitrafikk (bensin+autodiesel+flytende biodrivstoff til veitrafikk (både bærekraftig og ikke-bærekraftig))}} \geq 17 \%$$

Alt volum med biodrivstoff som omsettes i tillegg til kravet på 17 % (for 2023), er utenfor omsetningskravet.

Omsetterne av drivstoff til de ulike formålene er ansvarlig for å oppfylle disse kravene.

De skal rapportere inn volum med bærekraftig biodrivstoff omsatt i løpet av et kalenderår.

Regelverket for omsetningskravene er beskrevet i [Produktforskriften](#).

Omsetningskrav 2024 til ulike formål i Norge

Veitrafikk	Luftfart	Ikke-veigående maskiner	Sjøfart
<ul style="list-style-type: none">• 19 % generelt krav• Delkrav: 14,5 % avansert biodrivstoff	<ul style="list-style-type: none">• 0,5 % generelt krav• Kun avansert biodrivstoff	<ul style="list-style-type: none">• 10 % generelt krav• Kun avansert biodrivstoff	<ul style="list-style-type: none">• 6 % Generelt krav• Kun avansert biodrivstoff

Alle kravene er generelle omsetningskrav

Det betyr at for året sett under ett, skal andelen med bærekraftig biodrivstoff minimum utgjøre kravet.

I tillegg er det et eget delkrav for veitrafikken, der 14,5 prosentpoeng av kravet på 19 % skal være avansert biodrivstoff.

For de andre omsetningskravene skal det kun brukes avansert biodrivstoff.

Alt biodrivstoff innenfor omsetningskravene skal oppfylle EUs bærekraftskriterier